

njegovo ime mej kandidati ni imenovalo, ker ni plemenitnik. Minulo je že nad 300 let, od kar ni bil noben neplemenitnik nadškof v Olumuci. Zadnji je bil neki Kühn, ki je škofoval od 1551. do 1565. leta.

Češki shod in Madjari. — Madjarski časopisi se jezé, da so na češkem shodu v Pragi se vse stranke izrekle za obnovljenje češkega državnega prava. Bojé se namreč gospodje v Budimpešti, da bi vsled čeških agitacij ne prišlo do kakega preustroja v našem cesarstvu. Višji krogi na Dunaji vedno bolj spoznavajo, da sedanja dualistična uprava ni najboljša. Posebno razprave o venčanji, honvedskega in Hentzijevega spomenika so mnoge prepričale, da ni bilo prav, da se je Madjarom dala večja samostojnost. Madjarski listi prete, da bode na Ogorskem skrajna stranka prišla popolnoma na površje, če v naši državni polovici vlada ne naredi konca češkemu gibanju. To strašenje je pa odveč, ker že sedaj skrajni elementi gospodarijo na Ogorskem. Zbornična večina se jim skoro v vseh važnejših vprašanjih uda, to smo videli baš pri razpravi o venčanji gori omenjenih spomenikov.

Ogersko. — Ministerstvo je dalo ostavko. Pri kroni se je bilo zamerilo, ker jo je bilo napak poučilo o narodnem mnenji, ko je šlo za ovenčanje Hentzijevega spomenika. S svojo stranko se je pa sprlo zaradi versko-političnih vprašanj. Velik del ogerskih liberalcev zahteva, da se vpelje na Ogorskem civilni zakon. Tudi nekateri ministri so za civilni zakon, večina pa ni zanj. Zaradi teh nasprotstev se ministerstvo ni moglo več obdržati. Kdor pride sedaj na krmilo, se še nič ne ve. Poklicanih je na Dunaj več ogerskih politikov k cesarju. Sedanji ministerski predsednik se je izrekel, da on nikakor ne prevzame sestave nove vlade. Če nova vlada se ne izreče za civilni zakon, bode najbrž liberalna stranka razpala. Kako se bode potem dobila nova večina, je pa težko vedeti. Sedanja zmerna opozicija ni primerna za vladno stranko, ker se je preveč bratila s Košutovci.

Italija. — Te dni vrše se volitve v zbornico prav mirno. Le na Siciliji bilo je že par izgredov. Vlada zamore že sedaj računati na 400 glasov načine; izvoljeni so vsi ministri. Vladi nasprotna radikalna stranka propala je skoro z vsemi svojimi vodjami.

Francija. — Štrajk v Carmauxu je končan. Obsojeni štrajkovci so se pomilostili in vsprejeli zopet v delo. Ko so se obsojenci vračali iz zapora zopet na delo, vsprejeti so bili posebno slovesno in z velikim navdušenjem. — Na interpelacijo nekega konservativca v zbornici, zakaj da se osebe, ki so hodile v samostanske šole in katoliška vseučilišča ne nastavljajo v državne službe, odgovoril je minister javnih del in rekel, da se v samostanskih šolah vzgajajo nasprotniki republike in takih pa vlada ne more nastavljati. V resnici tiči pa vzrok drugod.

Francozi, Dahomejci in Nemci. — Dlje časa bije se že boj mej Dahomejci v Afriki in ondotnimi francoskimi naselniki. Ker Dahomejce podpirajo Nemci, so jih naščuvali zoper Francoze in jim so preskrbeli tudi orožje, zamore se prav za prav imenovati ta boj mej Francozi in Dahomejci boj mej Francozi in Nemci. Tudi se celo zadnji čas poroča, da je v bojnih vrstah Dahomejcev opazati nekoliko „belcev“, od katerih se ne ve, katere narodnosti so. V obče se misli, da so to Nemci. Celo nemški listi tega ne zanikavajo in le zatrjujejo, da morajo biti to le nemški pustolovci, ki na svojo roko to počenjajo.

Rusija in Vatikan. — Po poročilu nekega francoskega lista je papež pri vsprejemu prosil velikega kneza Sergeja, da naj se carju zahvali za zopet pričete redne odnošaje s kurijo in je še pripomnil, da nima nobenega namena, da bi ruski cerkvi kratil pravice.

Rusija in Nemčija. — Neki nemški list opozarja na vedno se množéče nastanjenje ruske vojske ob nemški meji in poudarja, da je namenjenih še mnogo novih čet za tja, ter da so vse te čete močne, kakor za časa vojne.

Rusija in Turčija. — Ruski veleposlanik v Carigradu izročil je turški vladi noto, v kateri se ta opominja na izplačilo zaostale odškodnine v znesku 165.000 funtov, katere imajo dobiti vsled rusko-turške vojske oškodovani ruski podaniki. Neki carigranski list povdarja, da te odškodnine nikakor ni zamenjavati z vojno odškodnino in zagotavlja, da se v kratki ruski noti prav nič ne omenja politični položaj obeh držav. — Rusija prizadeva se, pri Turčiji izposlovati pravico, da bi smela skozi Bospor in Dardanele voziti strelivo in orožje. Neoborožene vojake brez posebnega dovoljenja sme že zdaj voziti. Ako si Rusija pridobi še prvo omenjeno pravico, tedaj bo mogla vsaki čas spraviti celo vojsko pred Carigrad. Zato se temu Turčija močno ustavlja in tudi Anglija brž ko ne, ne bode v to privolila.

Belgija. — Ker se je odsek za revizijo ustave izrekel za to, da mora imeti vsak volilec svoje stalno stanovanje, odrekla se je tako večini tovarniških delavcev volilska pravica. Delavci s tem niso zadovoljni in socijalistični agitatorji jeli so delavce že hujskati, naj si s silo pribore splošno volilno pravico.

Obrtnija.

Temeljni pogoji za procvitanje obrtnega stanu.

Tako je naslov zanimivemu predavanju, katerega je nedavno imel neki strokovnjak v praškem obrtnem društvu. Poučni govor je napvavil velik vtis na poslušalce in zato menimo vstreči, našim obrtnim čitateljem, ako posnamemo glavne točke omenjega predavanja.

Govornik je najprej slikal razmere obrtniškega stanu v srednjem veku, njegove zadruga in zveze ter opisal nam razvoj in propad obrtnega stanu v onih časih. V novejši dobi sta posegla dva vplivna faktorja v dejanje in nehanje obrtnikovo: mašine in svoboda obrta. Ta dva faktorja sta povsem predrugačila obrtni stan in sta glavni vzrok, da še danes vlada toliko tožb in toliko gibanje v obrtnih krogih. Mašina je potisnila v stran celo vrsto rokodelskih obrtov; obdržali so se samó oni, pri katerih se mašine le deloma ali pa prav nič ne morejo uporabljati. Ti obrti torej pridejo v prvi vrsti v poštev za navadnega rokodelca. Utemeljiti pa jih je treba na podlagi solidnega dela in primernih cen. Solidno delo pa ne zahteva samó dobrega in trpežnega materijala, temveč tudi čedne, lepe in ukusne vnanje oblike. Na lepoto se žal le premalo gleda. Občevanje obrtnika s strankami zahteva nekoliko splošne omike in pa znanja najnavadnejših občevalnih oblik; tudi v tem oziru se naši obrtniki dostikrat premalo potrudijo. Dolžnost vsakega obrtnika je, da opozori kupca na materijal in da se nekako vživi v misli in nazore kupca. Razna mnenja se ne smejo strastno zagovarjati, pri izgovorjenem stavku ne ostajati trdovratno. S kupcem se treba pomeniti tako, da nese seboj vgoden vtis o strokovnem znanji in o nastopu obrtnikovim.

Vsak obrtnik poznaj tudi najvažnejše kupčijske potrebe. Rokodelec, ki nema knjige in ki ne kalkulira, ne bode nikdar poznal svoje kupčije in ne bode nikdar vedel, so li njegova pota prava ali ne. Vsak, kdor postane samostojen obrtnik, mora imeti nekoliko kapitala. Če začne z dolgovi, mora delati za interese in tuj kapital in malokdaj se mu bode posrečilo, ustanoviti si trden dom.

Ako vzamemo te zahteve v poštev, moramo odkrito pripoznati, da naši sedanji obrtniki večinoma ne zadostujejo opisanim tirjatvam. Oni obrtniki, ki se ravnaajo po njih, so skoro brez izjeme na dobrih nogah, če tudi so časi težavni. Važen faktor, ki dokaj škoduje obrtnemu stanu, je človeški materijal, kateri se posveti rokodelstvu. Obrtni stan je v raznih krogih še vedno nekaj nižjega, recimo naravnost sramotnega. Kolikrat žugajo stariši dečku, ki se neče učiti: „Če ne bodeš vbogal, dali te bomo k čevljarju!“ — in vendar je danes soliden obrtnik na dokaj boljši stopinji, kot tolpa nižjih uradnikov, o katerih le preveč velja nemška prislovica „Glänzendes Elend“ — a med nje vse sili in tlači! — Velika neprimliko je za obrtnika tudi obširni kredit, ki se mora dovoljevati svojim strankam. A če sam ne dobi novcev, ne more pravočasno plačati materijala; to mu podraži režijo za lepe novce na leto. Vedno večji davki ga tudi tlačijo, poleg njih pa se množe troški za-se in za družino. Ona priprostost, s katero se je nekđaj odlikoval obrtnik, gine in vedno večja potrata se vseda v obrtniški stan.

Vsem tem nedostatkem pa ni moči pomagati nagloma. Le počasi se bodo razmere boljšale, ako se bodo trudili za to merodajni faktorji, v prvi vrsti pa obrtniki sami. Posebno pozornost je treba obračati rokodelskemu naraščanju, to je učenecem. Učenec naj bode samó učenec, a ne nekaka „deklina za vse“, potem je upati, da postane iz n'ega kaj prida. Tudi na šole se je treba bolj ozirati. Obrtne šole morajo dobiti več prijateljev, nego jih imajo sedaj. Poleg učencev naj tudi pomočniki nadaljujejo svojo izobražbo; pogledajo naj nekoliko po svetu, po družih delavnicah in družih mestih, da si dobé boljšega strokovnega znanja. Dokaz usposobljenosti se mora strogo tirjati, obrtniki iste kategorije naj delajo zadrüge in zlagajo kapital, da s skupnimi močmi morejo pričeti večja dela in podjetja. Zadrüge naj z vsemi silami skrbé za čast stanu in njegove interese. Najbolje bi bilo, ko bi bile zadrüge podrejene posebnim obrtnim oblastvom in posebnim obrtnim zbornicam. Zadrüge naj bi kupovale materijal za svoje družabnike; s tem bi dobil posamičnik dokaj ceneje svoje surovo blago; zgradijo naj se javne skupne prodajalnice, kakor so n. pr. bazarji na Turškem. Take prodajalnice bi onemogočile prodajo slabe robe in kupci bi dobivali vedno več zupanja v solidno zadrugo. Konečno bi morali imeti obrtniki v državnih zastopih več zastopnikov, ki bi intenzivneje branili njih pravice in interese, kakor je to doslej bilo mogoče.

Obrtnijske raznoterosti.

Shranjevanje lesa je predmet, o katerem se je pisalo uže jako veliko, a vedno je stvar se premalo poznana in deloma dvomljiva. Močna debela je najbolje preklati ali pa vsaj olupiti v vijačni črti; deblo popolnoma olupiti je škodljivo, ker pride zrak preveč v dotiko z lesom in deblo jame pokati. Tudi priporočajo, da se deblo narobe postavi, tako da je zgornji konec spodaj, ker je največ soak zbranega v zgornjih delih drevesa. — Shramba za les naj bode zračna in suha. Če hočemo les hitro posušiti, a nimamo posebne sušilnice, položimo les v zračnem prostoru na seno ali na suho žaganje. Ako smemo luknjo zavrtati v les, se tudi rajše suši. Na konci prilepimo čestokrat papir, da nam klada ali deska ne poka.

Smolni ali kopalov lak. Najboljši laki so kopalovi; druge smole, na primer kolofonija, niso ugodne primešanine in smolni laki radi pokajo, ko se suše. V trgovini čestokrat slabo robo prodajajo za dobro, zato je obrtnik v zadregi, ko kupuje lak pri neznanu tvrdki. Bavarski „Gewerbeblatt“ poroča, kako je vsakemu možno, prepričati se na priprost način o dobroti kupljenega laka. Prevleci ž njim stekleno pločo in ko se je lak posušil, drgni s prstom naglo in z nekoliko silo jedno minuto po njem. Ako je bila smola v laku, se oddrgne v podobi belega prahu od stekla. Dober kopalov lak pa brez spremembe zdrži opisano postopanje. Vzrok temu je, da smolni laki ne prenesó veliko oljnatega firneža, pač pa kopalovi. Zato delajo kopalove lake jako mastne; vsled tega se tudi ne odrgnejo.

Ogromen top. Kakor se govori, misli Krupp za razstavo v Čikagi napraviti velik top, ki bode tehtal 122 ton.

Crème barva za barvanje čipek, zastorov i. t. d. je zmes jednega dela krisojdina z dvema deloma dekstrina. Te barve se raztopi 1 del v 250 delih vode in v to raztopino pomakajo se stvari, ki se mislijo pobarvati.

Črnilo za znamovanje perila se napravi, če se raztopi 1 gram solitarno kislega srebra v 5 gramih salmijakoveca, potem se pa raztopi v 3 delih destilirane vode pol grama bakrenega vitrijola in 1 gram sode in se tekočini pridene 1-5 grama arabskega gumija in poslednja raztoplina se prvi primeša. Perilo, katero se hoče zaznamovati, naj se poprej z gorkim gladežem zlika, potem se naredi znamenje in nato se pa zopet zlika.

Bengaličen ogenj. Popolnoma nenevaren rudeč bengaličen ogenj, ki ne eksplodira, se napravi, če se jeden del fino zdrobljenega šelaka dobro pomeša s 4 deli solitarnokislega stroncija. Ta zmes lepo gori in daje le malo dima.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne januarja 1893. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovaču izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.